

який би забезпечував стійкий фінансовий стан підприємства, слід враховувати і фактори фінансової небезпеки, які можуть бути як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, так само, як прямої чи непрямой дії. До таких основних факторів ми відносимо: скупка акцій, боргів підприємства небажаними партнерами; наявність у підприємства значних фінансових зобов'язань; нерозвинутість ринків капіталу в країні. У результаті дії цих факторів може виникнути реальна загроза періодичної чи повної зупинки виробництва, визнання підприємства фінансово неспроможним й у крайньому випадку банкрутом.

Отже, комплексна класифікація і систематизація факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, що впливають на фінансову стійкість, у подальшому дозволяє сформувати ефективний механізм управління фінансовою стійкістю підприємства, який ураховує реальний рівень фінансового потенціалу суб'єкта господарювання й забезпечуватиме зростання його фінансової стійкості.

Список використаних джерел:

1. Адаменко М. І., Василькова К. Ю., Янцевич А. А. Внутрішні та зовнішні фактори фінансової стійкості монопродуктової компанії. *Бізнес Інформ*. 2017. № 3. С. 312–319.
2. Бочаров В. В. Современный финансовый менеджмент. Санкт-Петербург : Питер, 2006. 464 с.
3. Павленко О., Семиліт І. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств : фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. *«Young Scientist»*. Серія : Економічні науки. 2016. № 7 (34). С. 113–116.
4. Русіна Ю. О., Полозук Ю. В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. *International scientific journal*. 2015. № 2. С. 91–94.
5. Русіна Ю. О., Даринська А. О. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності організації в умовах кризи. *«Інтернаука»*. 2018. № 6 (2). С. 34–38.
6. Хеддервик К. Финансовый и экономический анализ деятельности предприятий : международная организация труда. Москва : Финансы и статистика, 1996. 192 с.

Гринько О.І.

к.п.н, асистент кафедри міжнародної економіки
Криворізького економічного інституту
ДВНЗ “КНЕУ імені Вадима Гетьмана”
м. Кривий ріг, Україна

АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В роботі розглянуто міжнародний досвід країн ЄС щодо забезпечення і визначення економічної безпеки держави. Проаналізовано індикатори економічної безпеки України з метою виявлення загроз економічній безпеці. Зроблені аналіз і оцінка загроз економічній безпеці України в умовах інтеграції до Європейського союзу.

На сьогоднішній день в період уповільнення зростання світової економіки і в умовах міжнародної економічної інтеграції перед кожним урядом стоїть питання забезпечення економічної безпеки своєї країни. Так як головною умовою

розвитку країни як незалежної суверенної держави є забезпечення її національної та економічної безпеки.

Не дивлячись на актуальність питання і посвячення безлічі наукових праць на сьогодні немає єдиного визначення економічної безпеки. Відсутність єдиного терміна викликано тим, що економічна безпека визначається кожною країною в залежності від прийнятої економічної політики, займаного рівня в світовій економіці і інших факторів, що впливають на стан країни в світовому співтоваристві.

В умовах глобалізації світової економіки та міжнародного поділу праці незалежність національної економіки за окремими напрямами господарської діяльності є досить умовним, а для деяких країн - неможливим. У зв'язку з чим використання в якості основи для визначення економічної безпеки терміна «незалежність» викликає деякі сумніви.

На думку терміна економічна безпека - це яку проводить держава стабільна, що не піддається миттєвому впливу непередбачених зовнішніх і внутрішніх впливів, але в той же час гнучка економічна політика.

Розглядаючи питання забезпечення економічної безпеки України в умовах інтеграції до світового та європейського співтовариства, має місце розглянути досвід забезпечення економічної безпеки Європейського союзу.

В Європейському Союзі термін «економічна безпека» відноситься до позиції об'єднання в світову економічну систему. ЄС диктує важливість європейської інтеграції з метою досягнення високого рівня конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Окремо кожна країна-член Євросоюзу має набагато меншою кількістю економічних ресурсів, ніж інші розвинені і навіть країни, що розвиваються. Ефект синергії, який досягається через взаємообмін ресурсами визначає здатність Європейського союзу забезпечувати високий рівень економічної безпеки і конкурентоспроможності. Кінцева мета забезпечення економічної безпеки в ЄС - формування повністю інтегрованої Європи з однаковим рівнем життя в усіх країнах-учасниках [1, с.2].

Не дивлячись на концепцію економічної безпеки Європейського Союзу, спрямовану на зміцнення економік союзних країн за допомогою інтеграції та активну політику сусідства ЄС з країнами Східної Європи, Південного Кавказу, Центральної Азії і Середземноморського регіону, пропонується розглянути окремо деякі країни в забезпеченні економічної безпеки в контексті національних доктрин, програм і концепцій.

Так, у Федеративній Республіці Німеччини окремого закону, присвяченого концепції економічної безпеки не існує. Державна програма економічної безпеки реалізується переважно через закони, що регламентують найбільш важливі сфери ринкової діяльності і наділяють державу істотними контрольними функціями. Так, основні інтереси країни в сфері національної безпеки, в тому числі і її економічної складової, представлені в формі офіційної директиви міністерства оборони [2].

Німеччина бачить забезпечення своєї економічної безпеки в результаті економічного і соціального розвитку, демократизації в Європі і в усьому світі, захисту від економічного шантажу, забезпеченні свободи торгівлі і доступу до

сировинних ресурсів та ринків в рамках справедливої світової економічної системи. У внутрішньоекономічних плані переслідується мета гарантувати здорове господарський розвиток країни, матеріальне та соціальне благополуччя населення. У зовнішньоекономічному плані головний акцент, з огляду на експортної орієнтованості економіки, робиться на стабільність і вдосконалення ринків збуту.

У Франції основним державним документом, в якому зачіпаються окремі положення забезпечення економічної безпеки, є Закон «Про національну безпеку» 1964 року. Поняття національної економічної безпеки у Франції забезпечується створенням сприятливих внутрішніх і зовнішніх умов для підвищення національного добробуту і зміцнення економічного потенціалу країни. У зв'язку з чим економічна політика Франції спрямована на зниження уразливості господарської системи і збереження економічної незалежності, за допомогою недопущення та мінімізації ризиків, пов'язаних із залежністю від зовнішнього світу.

Характеризуючи заходи, спрямовані на забезпечення економічної безпеки Європейського Союзу в вищеописаних країнах, які є локомотивами економіки ЄС, можна сказати, що національні програми і концепції зосереджені на підвищенні ефективності економіки і одночасно підтримують існуючий рівень особистої економічної безпеки своїх громадян не дивлячись на спрямованість підтримки економічної безпеки всього Європейського Союзу. Тобто, економічна безпека всього ЄС досягається шляхом досягнення економічної безпеки кожною країною окремо, за допомогою своїх національних програм.

Розглядаючи питання забезпечення економічної безпеки України можна виділити відсутність в національному законодавстві країни правового поняття "загроза економічній безпеці".

Єдиний закон, в якому прописано про економічну безпеку є Закон України від 21 червня 2018 № 2469-VIII «Про національну безпеку України» [3].

В умовах відсутності загальноприйнятої методики оцінки економічної безпеки для визначення рівня економічної безпеки в даній статті використовуються метод порівняння і оцінки основних макроекономічних показників з пороговими значеннями, забезпечення економічної безпеки за аналізований період досягає рівня в 61,1%, 11-ю факторами з 18 такими як: частка в населенні людей, що мають доходи нижче прожиткового мінімуму; тривалість життя населення; розрив між доходами 10% найбільш високодохідних груп і 10% самих незахищених груп; рівень безробіття за методологією МОП; обсяг валового внутрішнього продукту на душу населення від середньосвітового; рівень інфляції за рік; дефіцит бюджету в% до ВВП; грошова маса в% від ВВП; обсяги іноземних інвестицій в% до ВВП; імпорт товарів і послуг в% від ВВП; експорт товарів і послуг в% від ВВП.

Зниження доходів від промислового сектора викликано скороченням виробництва і ослабленням зовнішнього попиту на метали та металургійну продукцію України. Слідом за промисловим виробництвом за ланцюговою реакцією сповільнилося і зростання послуг з 6,8% в 2017 році до 6% в 2018 році.

З реалізацією нових програм індустріалізації і диверсифікації економіки України особливий інтерес для нашої країни може представляти політика ЄС.

Нові реалії дають шанс Україні використовувати інтеграційний потенціал ЄС, і надати нового імпульсу української промислової політики з урахуванням попиту ринку.

Більш стабільний і ліберальний бізнес-клімат в Україні створює новий формат інвестиційних контрактів з інвесторами з заходами державної підтримки:

- принцип «стабільності» законодавства в податковій та екологічній сферах.

- реалізація принципу «одного вікна» для інвесторів, введення інституту інвестиційного омбудсмена і ін.

Залучення кваліфікованих технічних кадрів, зменшення відтоку кваліфікованих кадрів дасть імпульс до підвищення конкуренції на ринку праці, зростання кваліфікації вітчизняних кадрів, появи нових технічних спеціальностей, підвищення науково - технологічного рівня країни і розвитку обробної промисловості України на новому рівні.

Реалізація нової промислової політики зажадає проведення технологічного аудиту та оцінки потенційних можливостей створення в Україні, підприємств з виробництва технологічної продукції або розміщення промислових замовлень на наявних українських підприємствах машинобудування і металообробки.

Динаміка зовнішнього боргу за останні 10 років свідчить про те, що зовнішній борг щорічно зростає. Логарифмічна лінія тренду, з апроксимацією рівній 0,98, прогнозує збільшення зовнішнього боргу в 2019-2020 роках, він буде перевищувати 79,82 млрд. Дол.США. [4] більше половини зовнішнього боргу країни припадає на межфирмову заборгованість.

Серед країн, перед якими у України рівень зовнішнього боргу значний можна виділити Нідерланди, Великобританія, Китай, США, Франція, Японія та міжнародні організації.

У міжнародному рейтингу країни з найбільшим зовнішнім боргом - це США, ЄС, Великобританія, Німеччина, Франція, Японія, Нідерланди, Італія, Люксембург, Іспанія. Україна на даний момент не входить навіть в 20 країн, проте зовнішній борг країни швидко збільшується.

У перші 50 країн по найбільшій зовнішнім боргом з пострадянського простору входять такі країни як Росія, Україна, Казахстан.

Аналіз динаміки зростання зовнішнього боргу, з прогнозами на подальше збільшення, а також рівень на загальносвітовому рейтингу, доводить, що високий рівень зовнішньоекономічного боргу, є одним із загроз економічній безпеці.

Крім вищеописаних загроз економічній безпеці України в умовах інтеграції в ЄС, можна відзначити наступні загрози: неконкурентоспроможність вітчизняних виробників внаслідок підвищення вартості імпортованих ресурсів; крім того знецінення курсу національної валюти призвело до падіння імпорту, що позитивно відбилося на рахунку поточних операцій і дозволило збільшити обсяги чистих іноземних активів. Однак в середньостроковій перспективі даний фактор є скоріше негативно впливає чинником на економічну безпеку; зниження вартості експортоорієнтованого сировини і товарів на світових товарних ринках.

Для подальшого підвищення забезпечення економічної безпеки України в рамках інтеграції до ЄС необхідно:

- перехід до нової моделі зростання економіки;
- підтримати вітчизняних виробників АПК для забезпечення порогів безпеки;
- підтримати фінансову систему країни;
- зменшити обсяг зовнішнього боргу;
- підтримати вітчизняну промисловість в таких секторах як обробна промисловість і машинобудування;
- дати імпульс до підвищення конкуренції на ринку праці, зростання кваліфікації вітчизняних кадрів;
- згладити ступінь відхилення фактичного розподілу грошових доходів від рівномірного, іншими словами великий розрив між доходами населення;
- збільшити видатки на добувну галузь.

Таким чином, економічна безпека України на нинішньому етапі вступу до Європейського союзу є одним з найважливіших пріоритетів національної безпеки.

У даній статті автором було сформовано поняття економічної безпеки, розглянуто світовий досвід забезпечення економічної безпеки, проаналізовано поточний стан, а також зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці та запропоновано пропозиції прикладного характеру по підвищенню забезпечення економічної безпеки України.

Список використаних джерел:

1. Осекек А. Economic Security and the European Dream [Електронний ресурс] / Antony Louis Осекек.- Marquette University: <http://www.anselm.edu/Documents/NHIOP/Global%20Topics/2010/Osekpaper.pdf>.c.41.
2. White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Федерального Міністерства Оборони Німеччини: <http://www.bmvg.de>.
3. Закон України «Про національну безпеку України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-194>.
4. Офіційний сайт Комітету статистики України / [Електронний ресурс] <http://www.ukrstat.gov.ua>

Дворник І.В., кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри аграрної
економіки. ВП НУБіП України «Ніжинський
агротехнічний інститут», м. Ніжин, Україна

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Специфіка діяльності сільськогосподарських підприємств потребує налагодження механізму подвійної адаптації до ринкових та природно-кліматичних умов. Підвищена ризикованість пов'язана із сезонністю та низькою технологічністю виробництва, використанням природних ресурсів, низькою еластичністю попиту на сільськогосподарську продукцію та її здатністю швидко псуватися, природно-кліматичними чинниками та використанням землі як